

98/1259-11

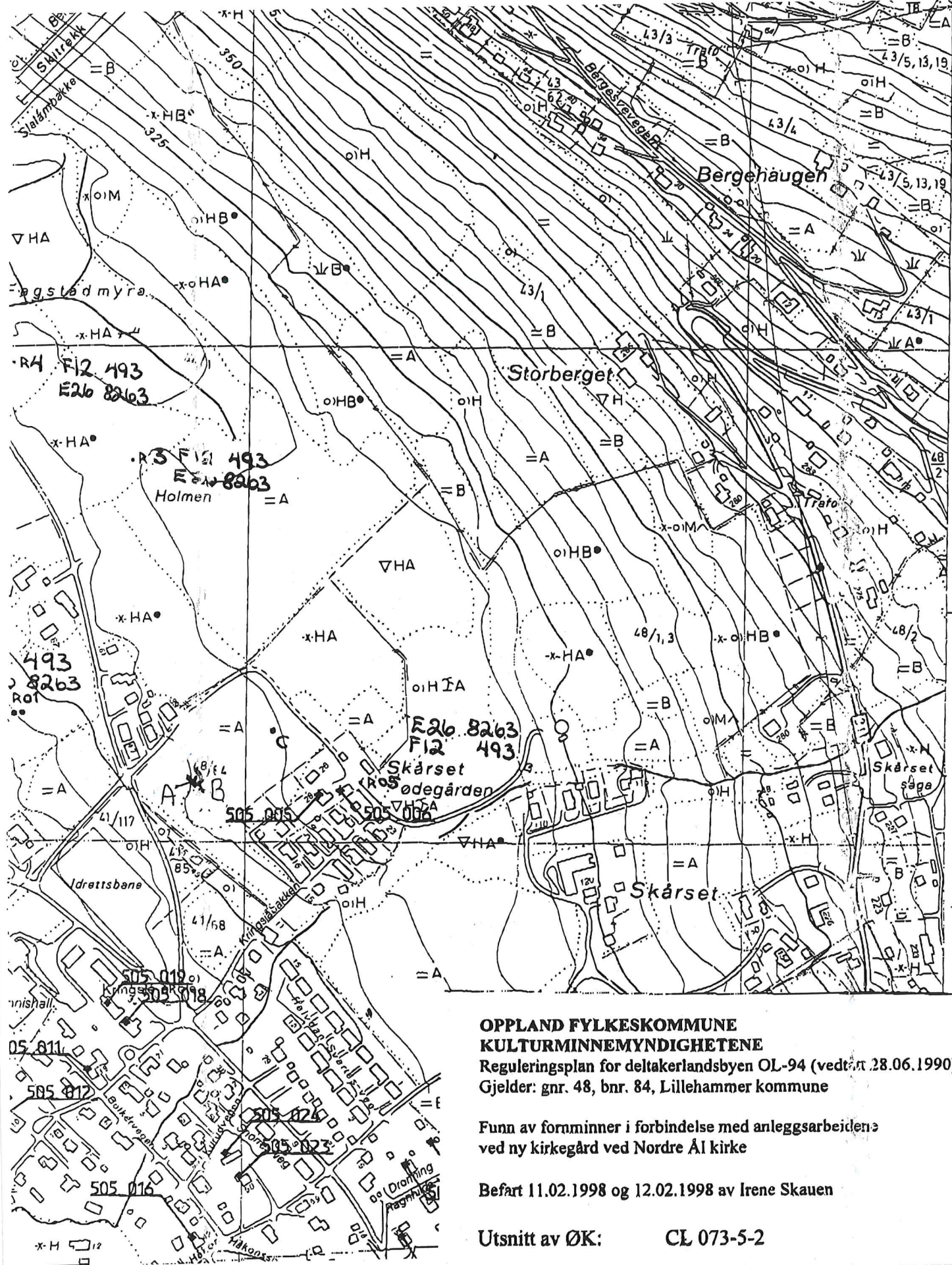
INNBERETNING TIL TOPOGRAFISK ARKIV

ARKIV

Fylke: Oppland
Kommune: Lillehammer
Gårdsnavn: Skårset
Gårdsnummer: 48
Bruksnummer: 84
Tiltakshaver: Kirkevergen i Lillehammer
Kartref: CL 073-5-2

**SAK: REGULERINGSPLAN FOR DELTAGERLANDSBYEN OL-94, SKÅRSETLIA
- FAGSTADMYRA (OMRÅDE FOR NY KIRKEGÅRD VED NORDRE ÅL KIRKE,
LILLEHAMMER KOMMUNE, OPPLAND**

Innberetning ved: Evy Berg 26. august 1998. Resultat fra to 14C-dateringer tilføyd 13. november 1998.

(ABBORTJERNET)

**OPPLAND FYLKESKOMMUNE
KULTURMINNEMYNDIGHETENE**
Reguleringsplan for deltakerlandsbyen OL-94 (vedtatt 28.06.1990)
Gjelder: gnr. 48, bnr. 84, Lillehammer kommune

Funn av fornminner i forbindelse med anleggsarbeidene ved ny kirkegård ved Nordre Ål kirke

Befart 11.02.1998 og 12.02.1998 av Irene Skauen

Utsnitt av ØK: CL 073-5-2

Fig. 1. Kartutsnitt som viser plasseringen av utgravningsområdet, markert som A og B. ØK CL 073-5-2.

OPPLAND FYLKESKOMMUNE
KULTURMINNEMYNDIGHETENE

Reguleringsplan for deltakerlandsbyen OL-94 (vedtatt 28.06.1990)
Gjelder: gnr. 48, bnr. 84, Lillehammer kommune

TEGNFORKLARING:

- A FUNNSTED STEIN
- B KOKSTEINSLAGI/-RØYS
- C KOKEGROP *MULIG KULTURLAGI (TREKULLAGI)

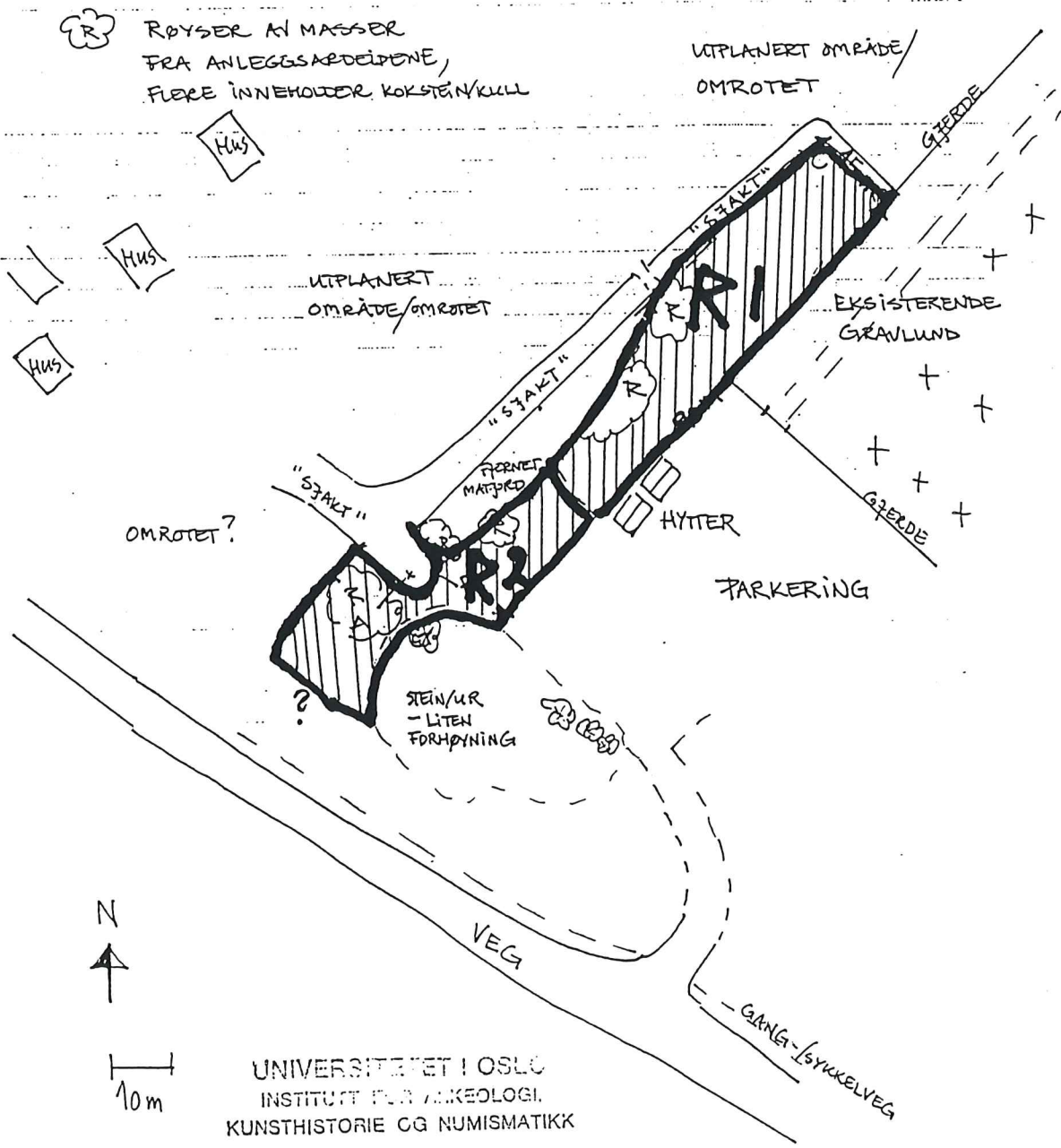
/// OMRÅDE MED POTENSIALE FOR FUNN/MIDLETTIDIG AVGRENSET = ANLEGGSSARBEIDENE STANSET HER

R RØYSER AV MASSER FRA ANLEGGSSARBEIDENE, FLERE INNEHOLDER KOKSTEIN/KULL

Funn av fornminner i forbindelse med anleggsarbeidene ved ny kirkegård ved Nordre Ål kirke

Befart 11.02.1998 og 12.02.1998 av Irene Skauen

Skisse som viser fornminner og områder som midlertidig er definert som mulig fornmineområde
Målestokk ca. 1:1000

Oslo 2. mars 1998
Jan Armin Løkken

Fig. 2. Oversikt over fornminneområdene R1 og R2 med omgivelser.

5.1. Problemstilling

Tidligere kjente fornminner i området består av gravrøyser nord for undersøkelsesområdet, nær Nordre Ål kirke, samt funn av en kokegrop i område R1, jfr. fig. 1 og 2.

Den primære problemstillingen var å avgrense koksteinslaget, og eventuelle andre boplass strukturer, og undersøke dem for å finne ut av bosetningens karakter og alder.

5.2. Strukturer - stratigrafi - funn - prøvetaking

Koksteinslaget ble funnet i en stor sjakt i forbindelse med arbeidet med å tilrettelegge den nye kirkegården. Ved utgravningens begynnelse fremstod det i profil i ytterkant av området i en lengde av ca. 6 m. Tykkelsen varierte mellom 10-40 cm. Over koksteinslaget lå et kompakt matjordlag med tilførte masser i form av jord, sand og stein. Like vest for kanten av profilen var jord fylt igjen i den opprinnelige sjakten, jfr. fig. 2 samt bilde 1 og 2.

Gravemaskin ble benyttet for å fjerne de påførte massene over koksteinslaget. Maskinen var en liten kirkegårdsgraver. Laget som måtte fjernes viste seg å være svært kompakt og tungt å arbeide med. Arbeidet tok derfor lengre tid enn antatt. Utenfor koksteinslaget ble to kokegroper påvist, jfr. fig. 3. S-1 lå 2 m nord for nordgrensen av laget, S-2 lå 5 m øst for østre avgrensning. I tillegg ble en mulig, liten struktur kalt S-3 påvist 2,5 m syd for den store jordfaste steinen i sjakten, men kraftig regnvær skylte den bort.

Et felt på ca. 14 x 14 m ble avdekket. Koksteinslaget strekker seg over et område på ca. 6 x 8 m i henholdsvis Ø-V og N-S retning, jfr. plan fig. 3. Sydlige avgrensning av laget var enkelt å se i flaten, men mot øst og nord var den mer diffus. Regnvær gjorde grensen mer utflytende, men lenger øst og nord enn markert på fig. 3 kunne det ikke påvises koksteinslag.

Ved hjelp av gravemaskinen ble det gravd en sjakt gjennom koksteinslaget i retning ØNØ-VSV. Lengden var 6 m. I østre del ender den ved en stor, jordfast stein, vestre avgrensning utgjøres av den opprinnelige profilkanten. I sjakten framkom et steinsatt stolpehull som inneholdt mye trekull, jfr. fig. 3 og 5. Vedartsbestemmelsen viset at trekullet stammer fra furu, jfr. vedlegg 1. Det er derfor sannsynlig at trekullet er rester av stolpen som stod der, idet furu er vanlig som byggemateriale i stolpebygde hus. Nordre profil er dokumentert med fotos og tegning i målestokk 1: 20. Det var meningen å dokumentere sydlige profil på tilsvarende måte, men dessverre gjorde sterkt solskinn det umulig å skjelve detaljer her. Den ble derfor ikke tegnet eller fotografert. Nordre profil er gjengitt i fig. 4. Stratigrafien kan beskrives som følger:

- Lag 1 bestod av skjørbrent stein, halmrester og stein. Laget måler mellom 5 og 20 cm og er svært hardt.
- Lag 2 inneholdt mye skjørbrent stein og litt trekull. Tykkelsen varierer mellom 5 cm ved den jordfaste steinen i østre del av sjakten og 40 cm i vestre ende.
- Lag 3 inneholdt mørk sand og mindre mengder skjørbrent stein. Det var mellom 5 og 20 cm tykt.
- Lag 4 var steril gul sand med steiner.

SKårset 48/84
Lillehammer, Oppland

R2
Plan 1:50
juni 1998
EB

▣ Treullag

▣ stein

▨ Uklar avgrensning
av koksteinslag

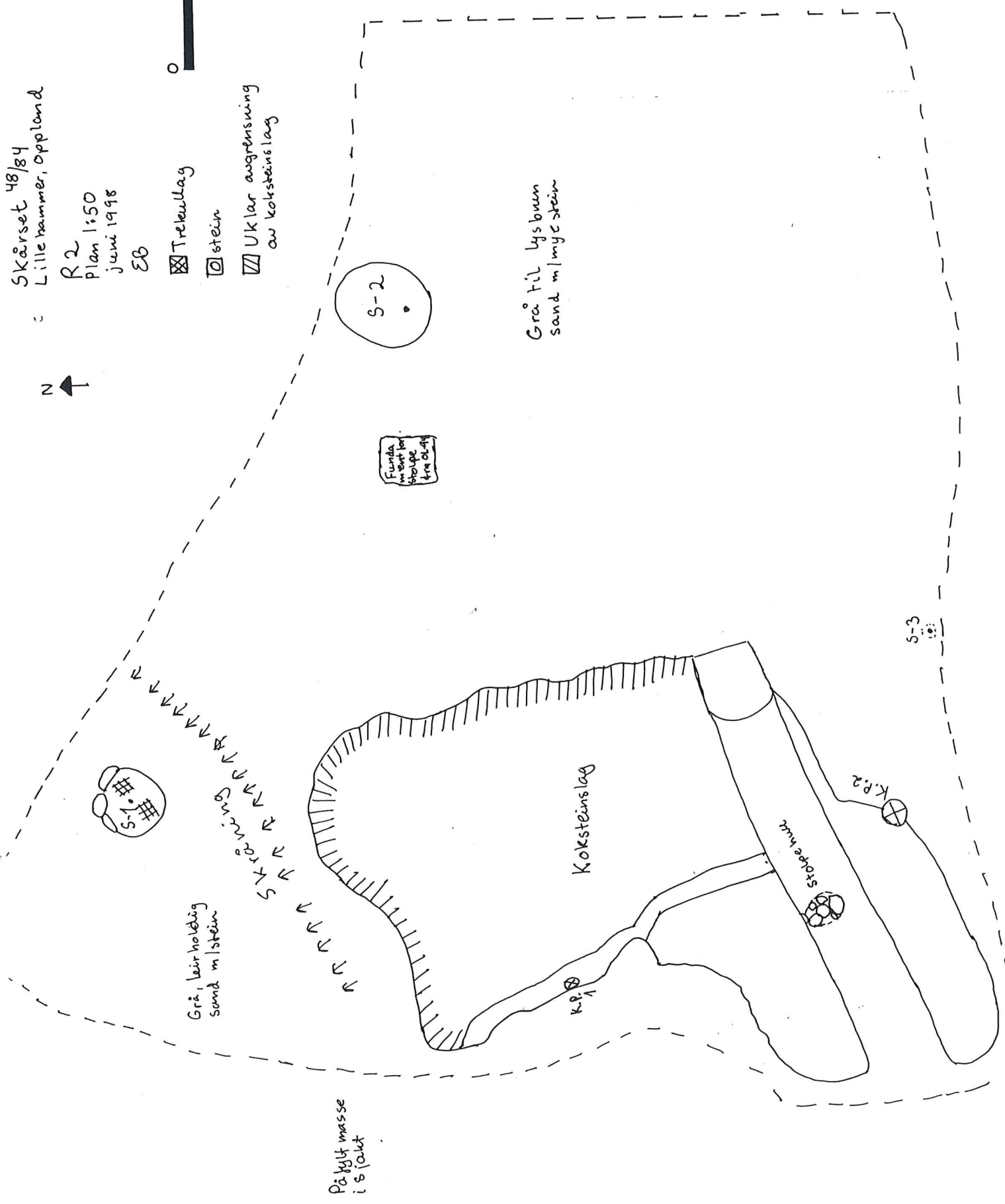
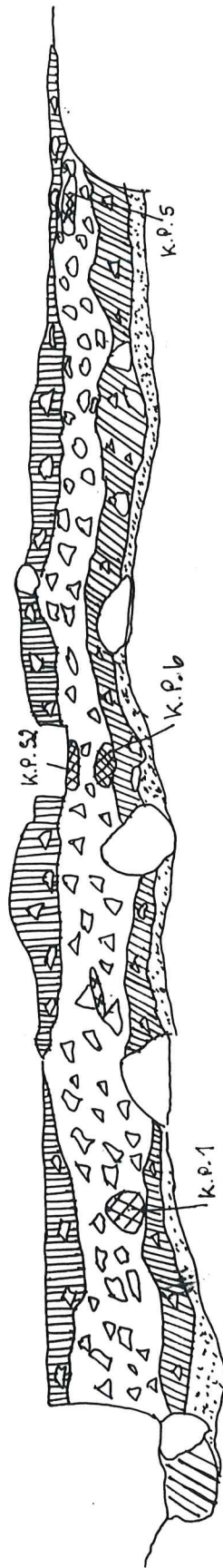

Fig. 3. Plan over utgravningsfeltet.

- Lag ml skjærtomt stein, jord og halvm
 - Koksteinslag ml mørk sandig jord og treull
 - Hønt sandjord ml litt skjærtomt stein
 - Gul, stein sand ml småstein
 - Treull
- stein
 K.P. : Treullprøver

Profil 1:20

Skårset 48/84
 Lillehammer k. Oppland
 R.2.
 Profil gjennom koksteinslag, mot NNW

Fig. 4. Koksteinslaget, profil mot NNW.

Det øverste laget tolkes som rester av den tidligere åkeren på stedet, oppblandet med den øverste delen av koksteinslaget. Lag 2 er selve koksteinslaget, mens lag 3 kan tolkes som et kulturlag som kan være rester av boplassaktiviteter før koksteinslaget ble anlagt. Laget inneholdt ikke synlige trekullbiter.

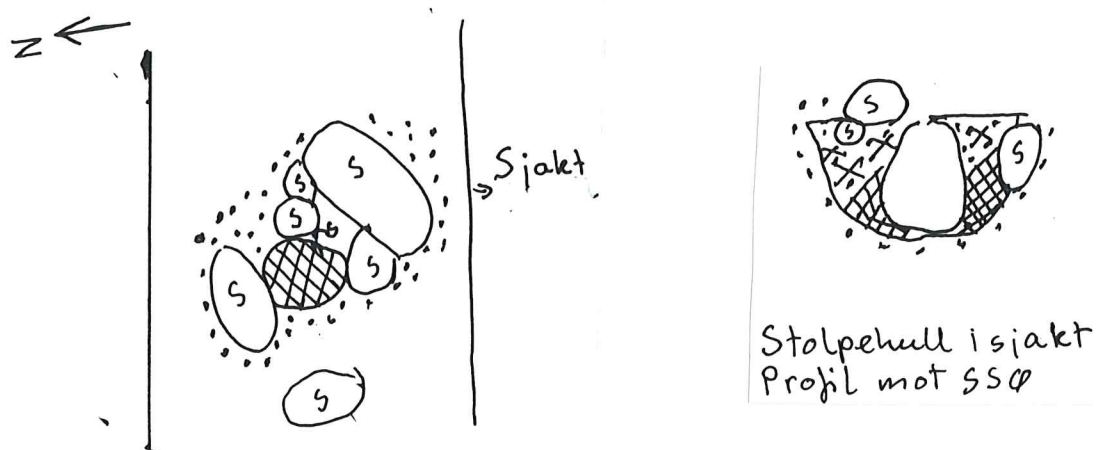

Fig. 5. Steinsatt stolpehull i sjakt, plan og profil. Målestokk 1:20.

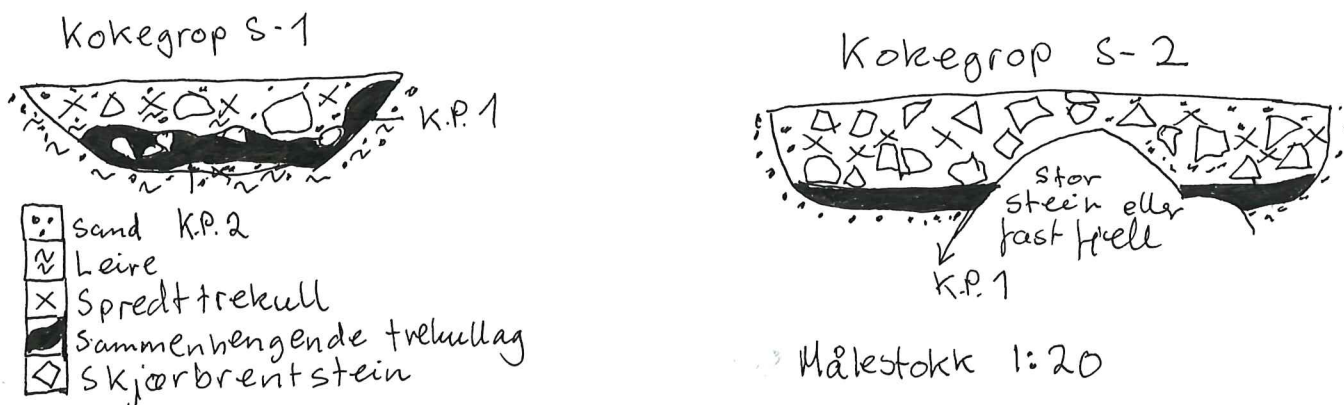

Fig. 6. Profilsnitt gjennom kokegrop.

Trekullprøver til 14C-datering ble tatt ut flere steder i profilen. Prøve fra bunnen av koksteinslaget, KP. 6 inneholdt i tillegg til trekull fra løvtrær og furu tre korn, sannsynligvis fra bygg. To prøver ble også tatt fra overflaten av laget, jfr. fig. 3.

Prøver fra bunnen og fra overflaten av koksteinslaget vil bli 14C-datert. I tillegg blir prøver fra stolpehullet og en kokegrop datert for å få en kronologisk oversikt over aktivitetene på feltet.

Resultatene av prøven fra stolpehullet gav 1675 ± 65 år før nåtid, kalibrert alder 265-430 år e. Kr. (T-13703), som tilsvarer yngre romertid-begynnelsen av folkevandringstid. Prøven fra kokegrop S-1 gav resultatet 1660 ± 45 år før nåtid, kalibrert alder 380-430 år e.Kr. (T-13704), som tilsvarer yngre romertid-begynnelsen av folkevandringstid.

Prøveresultatene fra akseleratordatering av de to øvrige prøvene, bunn og overflate fra koksteinslaget foreligger ikke ennå, men det er sannsynlig at de også vil ligge innenfor tilsvarende tidsrom. Disse resultatene vil bli ettersendt som vedlegg til rapporten.

Strukturene er rester etter en gårdsbosetning på Skårset i yngre romertid-folkevandringstid. Stolpehullet viser at en bygning har stått her, koksteinslaget og kokegropene viser aktiviteter på boplassen.

Evy Berg
distriktsleder

VEDLEGG

1. Vedartsbestemmelse av trekull ved Helge I. Høeg
2. Resultat fra to 14C-dateringer
3. Fotoliste

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Skogbrynet 21 F,
0283 OSLO

Oslo, 29/6-98.

Til Evy Berg.

Analyse av kullprøver fra Skårset 48/84, Lillehammer komm.,
Oppland, 19981003:

Stolpehull i sjakt, prøve 2, 65 - 70 cm d.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

S-1, Kokegrop, Prøve 2, 17 cm d.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

S-2, Kokegrop, Prøve 20 - 25 cm d.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

KP-2, Kokstenslag - overflate.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 20 Betula (bjerk),
18 Pinus (furu) og 2 Populus/Salix (osp/selje, vier).

KP-6, Kokstenslag - sjakt.

Det ble bestemt 50 biter. Av disse var 9 Betula (bjerk), 38
Pinus (furu) og 3 korn, Hordeum (bygg)?.

Helge Irgens Høeg

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

EBE 20.10.1998
0501-48
98/1259 8

Oppdragsgiver: Berg, Evy
IAKN/Universitetets Oldsaksamling
Universitetet i Oslo

DF-3040

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før r åtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-13703	Skårset 48/84, prøve 2 65-70 cm, stolpehull i sjakt, Lillehammer Oppland	Trekull Furu	5.7 g	1675 ± 65	AD265-430	-26.1*
T-13704	Skårset 48/84, S-1 prøve 2, 17 cm Lillehammer, Oppland	Trekull Bjørk	5.3 g	1660 ± 45	AD380-430	-26.1*

Dato: 03 NOV 1998

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

Fotoliste:

Alle foto ved Evy Berg

- 13+14. Oversikt over utgravningsområdet R2 tatt mot øst.. Kante på koksteinslaget synes i forgrunnen, i bakgrunnen arbeider gravemaskinen og Anne-Christine (Pei) Nilsen med å fjerne maseene over laget. 08.06.1998
15. Oversikt over vestre del av koksteinslaget. Stkkstengene og målebaåndet markerer plassering av profilsnitt.. Tatt mot vestsydvest. 10.06.1998.
16. Oversikt over feltet mot vest. Koksteinslaget i midten av bildet. 10.06.1998
17. Steinsatt stolpehull i sjakt tatt ovenfra, mot nord. Målestokk = 1 m. 11.06.1998.
- 18-22. Nordre profil gjennom koksteinslaget, tatt mot nordnordvest. Målestokk = 1 m. 12.06.1998.
23. Østre del av feltet, tatt mot nord. Kokegrop S-2 ligger like øst for steinen midt på bildet. 12.06.1998.
24. Oversikt over vestre del av feltet med koksteinslaget, tatt mot nord. 12.06.1998.
25. Profil gjennom stolpehull i sjakt, tatt mot sydsydøst. 12.06.1998.
26. Oversikt over feltet, tatt mot vest, Sjakten gjennom koksteinslaget til høyre i bildet. 12.06.1998.